

Įstatymas, padėsiantis šeimai

Jolanta RAMONIENĖ, „Šeimos instituto“ vadovė

Pagaliau politikai atsižvelgė į šeimoms ir jų interesams atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų prašymą imtis priemonių, kurios iš esmės pagerintų šeimų padėtį ir skatintų susilaukti vaikų.

Šios organizacijos per pastaruosius kelerius metus surengė ne vieną renginį, pateikė pasiūlymų ir prašymų rezoliucijose, pasisakė žiniasklaidoje, dalyvavo komitetų posėdžiuose, asmeniniuose susitikimuose su politikais. Jau atrodė, kad vyko bergždžias darbas. Tačiau prieš pat Kalėdas galėjome nudžiugti – Seimo parlamentinė grupė „Už šeimą“ su bendradarbiais – VDU Santuokos ir šeimos studijų centru bei „Šeimos institutu“ parengė *Šeimos stiprinimo įstatymo* projektą. Jo rengėjai atkreipė dėmesį ir į mokslinius tyrimus, kuriuose pabrėžiama, kad šeimos politika Lietuvoje per visą atkurtosios Nepriklausomybės laikotarpį buvo nenuosekli, nepastovi, neilgalaikė ir nekoordinuota. Dėl to šiuo metu įstatymuose egzistuoja apie 30 skirtingų šeimos apibrėžimų ir jie taikomi skirtinguose kontekstuose. Deja, įstatymų rengėjams labai patogi tokia aukštyn kojomis apversta situacija – kai šeima yra „pritaikoma“ prie sprendžiamo klausimo, o ne sprendžiamas klausimas – prie šeimos ir žiūrima, kokius padarinius jis turės šeimai.

Tapo visiškai nebeaišku, kas skiriama išskirtinai šeimai, o kas visiems gyventojams, priklausomai nuo jų gaunamų pajamų, įgyto darbo stažo, turimos profesijos, sveikatos būklės ir pan. Realiai šeima šioje įvairovėje tiesiog „pasimetė“ ir liko pati viena, stengdamasi susidoroti su ją kasdien užklumpančiais mažesniais ar didesniais iššūkiais. Šią situaciją pakeisti siekiama rengiant naująjį įstatymo projektą kaip bendrąjį, įtvirtinantį principus ir nuostatas, kuriais būtų vadovaujama visiems lygmenimis priimant šeimų gyvenimą paveikiančius sprendimus.

Įstatymo projekto rengėjai įvertino ir akivaizdžiai kritišką demografinę šalies situaciją. Per 24 metus gyventojų su-

mažėjo daugiau nei penktadaliu arba po 1 proc. kasmet. Demografai, remdamiesi EUROSTAT gyventojų skaičiaus kaitos prognozėmis, Lietuvai žada niūrią ateitį – klausiamo, ar ši šimtmetį palydėsime dar turėdami du milijonus gyventojų?..

Kaip sustabdyti emigraciją ir paskatinti gimstamumą? Kaip sušvelninti spaudimą pensijų, sveikatos apsaugos bei socialinės gerovės sistemoms, kurį jos patirs vis augant išlaikomų asmenų skaičiui? Kaip sukurti šeimoms palankią aplinką? Šie ir daugybė kitų klausimų buvo svarstomi pasirenkant šeimos stiprinimo kryptis.

Parengtame įstatymo projekte numatytos šeimos stiprinimo kryptys atsižvelgiant į jaunimo ir šeimų poreikius. Kad jauni žmonės kurtų šeimą, jie turi pasitikėti ateitimi. Akivaizdu, kad neturint darbo ir būsto neįmanoma planuoti šeimos. Todėl numatoma skirti dėmesį jaunų žmonių, kurie jau yra tapę tėvais ar nori jais tapti, padėčiai. Taip pat numatomos priemonės, leidžiančios derinti profesinę veiklą ir šeiminių gyvenimą, vykdoma skyrybų prevencija, kuriama įvairiapusės paramos šeimai sistema bei teikiamos kompleksinės paslaugos krizę patiriančioms šeimoms bei vienišioms tėvams. Visas įstatymo projekte įvardytas šeimos stiprinimo kryptis turėtų apimti ilgalaikė valstybinė šeimos stiprinimo programa.

Kad visa, kas įstatymo projekte surašyta, būtų įgyvendinama, numatyti įpareigojimai Seimui, Vyriausybei, savivaldybėms. NVO bei šeimų atstovams pasiūlyta įsiliesti į Nacionalinę šeimos ta-

rybą bei savivaldybių ar vietines šeimų tarybas. Įstatymo iniciatoriai mano, kad šeimų atstovų įtraukimas į sprendimų priėmimus padidins jų pačių atsakomybę už valstybės gyvenimą, sudarys sąlygas paveikti sprendimus taip, kad jie būtų palankesni šeimoms, artimesni jų lūkesčiams.

Gruodžio viduryje šis įstatymo projektas pristatytas NVO atstovams ir mokslininkams, kviečiant aktyviai įsitraukti į jo tobulinimą. Įvertinus gautus siūlymus šis dokumentas bus atnaujintas ir teikiamas svarstyti Seimo pavarario sesijoje. Tuomet įstatymo turinį pristatysime išsamiau.

Stebėdama Seimo darbą Šeimos stiprinimo įstatymo projektui linkiu netapti dar vienu čia įstrigusiu dokumentu, kaip tai jau yra nutikę 106 Seimo narių pateiktai Konstitucijos 38 str. pataisai, kuria siūloma Konstitucijoje aiškiai įtvirtinti, kad šeima sukurama sudarant santuoką ir kyla iš tėvystės ir motinystės. Pastarasis siūlymas jau trečius metus nepasiekia posėdžių salės, tad šie rinkimų į Seimą metai tebūna mums puiki proga pareikalauti iš politikų prisiimti atsakomybę ir išreikšti savo poziciją balsuojant šeimoms svarbiais klausimais.

Jei iš tiesų suvokiame, kad šeima yra mūsų visuomenės ir valstybės pagrindas, jei linkime Lietuvai tapti atsinaujinančia, patriotiškai pilietiška ir stipria valstybe, tai pirmiausia tokia – stipri, bendruomeniška, kartu kaitą užtikrinanti – turi būti šeima.

